

Leidinio nebūtų be autorių

Prieš 30 metų, 1991 m. sausį, „Gimtosios kalbos“ žurnalo numeris nepasirodė. Jungtinis 1–2 numeris išleistas gerokai vėluojant (pasirašyta spausdinti 1991 03 27). Leidinio vėlavimas ir dviejų numerių sujungimas skaitytojams paaiškintas vienu sakiniu: „Atsiprašome, kad „Gimtoji kalba“ dėl sovietinės agresijos ir leidybos pertvarkymo išeina pavėlavusi.“ Šiaip numeris kaip numeris: apie teatro kalbą – Vytautas Vitkauskas, apie būdo vietininką – Jonas Šukys, apie Petro Dirgėlos knygos „Tranų pasaulyje“ kalbą – Aldonas Pupkis, „Klausimų kraitelėje“ – Alekso Girdenio, Jono Klimavičiaus, Jono Šukio atsakymai, „Kronikoje“ – kalbos renginiai, sukakčių minėjimai, Lietuvių kalbos draugijos veikla.

Neramias tos žiemos nuotaikas atspindi du pareiškimai dėl užgrobtų radijo ir televizijos pastatų ir užgrobėtų transliuojamų laidų kalbos. Šiuos pareiškimus „Gimtojoje kalboje“ paskelbė Lietuvių kalbos draugija ir Valstybinė lietuvių kalbos komisija. Kalbos politikos žingsnių atspindžiai – Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos nutarimas „Dėl valstybinės kalbos statuso įgyvendinimo terminų“ (pereinamasis laikotarpis vietovėse, kur kitakalbiai gyventojai sudaro daugumą, valstybinės kalbos mokymo programos ir priemonių kūrimas) ir Prano Kniūkštos pastabos „Kaip rašysime asmenvardžius Lietuvos Respublikos pase“.

Jungtinių vėluojančių numerių per tris atkurtosios „Gimtosios kalbos“ dešimtmečius būta ir daugiau. Dažniausiai – dėl lėšų ar popieriaus trūkumo, veiklos pertvarkymų. Kurį laiką mėginta leisti jungtinius „atostoginius“ numerius, bet supratus, kad kiekvienam tokiam numeriui reikia gerokai daugiau jėgų, laiko ir pinigų negu įprastam, šito atsisakyta.

Ko gero, nėra buvę taip, kad jungtinį vėluojantį numerį redakcija būtų buvusi priversta rengti dėl autorių stygiaus. Rašančių „Gimtajai kalbai“ buvo ir yra – nuo mokslininkų, mokytojų ir redaktorių iki doktorantų ir studentų. Iki šiol redakcija niekada nebuvo mėginusi įvertinti, kurie žurnale skelbti tekstai yra įdomiausi, paveikiausi, naudingiausi. Šių metų pradžioje sumanyta naujovė: redakcinės kolegijos narių paprašyta išrinkti įdomiausią 2020 m. publikaciją. El. laiškais diskutuota beveik dvi savaites. Rezultatas – sudarytas įdomiausių 2020 m. publikacijų penketukas:

1. Rima Bakšienė. *Lituanisto vaidmuo visuomenėje anksčiau ir dabar* (nr. 9).
2. Birutė Jasiūnaitė. *Gyvūnai tradicinėje frazeologijoje ir etninėje kultūroje. Kregždė. Voverė* (nr. 7, nr. 8).
3. Zita Alaunienė. *Žodis integracija didaktikos kalboje* (nr. 4, paskutinė a. a. mokslininkės publikacija „Gimtojoje kalboje“).
4. Evija Lipartė. *Šiek tiek apie kovidžodžius latvių kalboje; Koronos eufemizmai, metaforos, žodžių žaismas latvių kalboje* (nr. 5, nr. 6).
5. Aris Paulas Kristinsonas. *Kalbos prestižas ir kalbos planavimas Islandijoje* (nr. 1); Aurelija Gritėnienė. *Carinė Rusija „Lietuvių kalbos žodyne“* (nr. 6); Rytas Tamašauskas. *Gražiausi Kėdainių krašto upių vardai* (nr. 10).

Įdomiausių publikacijų autoriams apdovanoti skirta vertingų Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro knygų. Redakcinės kolegijos siūlymu, paskatinamieji prizai taip pat bus išsiųsti Lionei Lapinskienei, paskelbusiai straipsnį apie mokytoją ir rašytoją Bronę Buivydaitę (nr. 11), ir straipsnių apie pandemijos kalbą bendraautorei Agnei Aleksaitei (nr. 4 ir nr. 11).

Redakcinės kolegijos diskusijose sutarta 2021 m. tókius rinkimus tęsti. Pirmųjų rinkimų patirtis parodė, kad ateityje būtų paranku geriausių publikacijų rinkimams siūlomus straipsnius skirstyti į temines grupes: kalbos reiškinių analizė bei aprašymas, kalbos politika, kalbos vartoseną, pedagogikos srities straipsniai, informaciniai straipsniai (asmenybės, renginiai...) ir kt.

Redakcija sveikina įdomiausių 2020 m. publikacijų autorius ir tikisi, kad šie rinkimai taps tradicija.